

АНОТАЦІЯ

Гичко Юлія. Формування емоційної компетентності майбутніх психологів засобами коуч-технологій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (спеціальність 053 – «Психологія»). Умань, 2021.

Автором здійснено теоретичний аналіз стану дослідженості проблеми емоційної компетентності у психології. Встановлено, що емоційна компетентність – це готовність і здатність людини гнучко управляти емоційними реакціями, як власними, так і інших людей, адекватно ситуаціям та умовам, що змінюються. Згідно із концепцією компетентнісного підходу кожен вид професійної діяльності вимагає наявності певних компетенцій, що забезпечують ефективну реалізацію саме цієї професійної діяльності суб'єктом праці. У контексті досліджуваної проблематики емоційна компетентність психолога полягає у його усвідомленій готовності до реалізації емоційних компетенцій, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності та вирішення соціальних завдань.

Емоційна компетентність є важливим чинником професійного та соціального становлення майбутніх психологів. Саме їм під час виконання професійних обов'язків потрібно вміти встановлювати контакти, підтримувати стосунки, активно взаємодіяти, досягати взаєморозуміння під час виконання професійних обов'язків, розбиратися у поведінці людей, розуміти їхній емоційний стан і потреби, надавати емоційну підтримку, реалізовувати індивідуальний підхід, емоційно-адекватно реагувати на гнів, невдоволення, критику з боку інших, зберігати рівновагу у конфліктних ситуаціях, тобто бути підготовленими до ефективної комунікації та емоційно розумної поведінки. Тому високий рівень емоційної компетентності є передумовою їхнього професійного успіху.

Емоційна компетентність майбутніх психологів – це інтегративне динамічне утворення, яке активізує їх здатність глибоко усвідомлювати особливості своїх емоційних станів, емоцій та почуттів інших, а також здійснювати цілеспрямований вплив на них у процесі комунікації та навчальної діяльності.

У широкому розумінні коучинг розглядається нами як спосіб розвитку здобувачів вищої освіти з метою підвищення ефективності навчання і реалізації їхнього потенціалу до здійснення професійної кар'єри у повній мірі. Коучинг прийнято розглядати як розвивальну діяльність, а не як діяльність, спрямовану на виправлення недоліків у роботі. Зазначені аспекти дозволяють охарактеризувати коучинг як комплексну технологію роботи фахівця, що містить прийоми, способи впливу на майбутнього психолога, засоби реалізації підтримки, а також результати взаємодії. Виходячи з узагальненої схеми коучингу, варто визначити його засобом досягнення поставлених у нашій роботі цілей, де коучинг може виступати як метод (як складова частина авторської програми, поряд з достатньо традиційними способами і прийомами), форми (особливості організації групової та індивідуальної роботи), засобом реалізації поставлених завдань. Технологічність коучингу проявляється у досягненні стійких показників оптимізації розвитку майбутніх психологів, а також результатів їхньої роботи.

Емпіричним шляхом визначено стан сформованості емоційної компетентності майбутніх психологів. Як виявилось, переважна більшість (60,36 %) майбутніх психологів продемонстрували *середній рівень* здатності осмислювати свої почуття та емоції. Вони усвідомлюють, що самостереження відіграє важливу роль у розвитку самосвідомості й самоконтролю власних емоційних станів. Досліджувані адекватно аналізують більшість своїх почуттів та емоцій, а також виявляють бажання навчитися краще розуміти особливості власного емоційного життя. Респонденти вказали, що невпевнені у тому, що оточуючі зазвичай правильно розуміють їх почуття і емоції.

Встановлено, що переважна більшість майбутніх психологів характеризується середнім рівнем розвитку емоційної компетентності, що передбачає недостатню розвиненість деяких її складових. Найбільш сформованим конструктором досліджуваної особистісної властивості є соціальна чуйність, тобто усвідомлення емоцій та почуттів оточуючих, вміння їм співпереживати. Це може бути пов'язано з тим, що сучасні майбутні психологи багато часу проводять за телесеріалами, художніми фільмами і книгами, у яких демонструється широкий спектр людських почуттів та емоцій, яким, у свою чергу, у безпечних психологічних умовах досліджувані мають можливість співпереживати. Найменш розвиненим складником визначено управлінські відносини: навички налагоджувати комунікацію з партнером по спілкуванню, яка сприяє покращенню емоційного стану та ефективності виконуваної діяльності. Це можна пояснити там, що такі навички потребують багато практики, адже ситуації взаємодії вміщують багато динамічних параметрів (мета взаємодії, її умови, особливості емоційного стану партнера тощо), які необхідно враховувати, вчасно й ефективно на них реагувати. Досліджуванні жіночої статі продемонстрували вищі показники розвитку особистісного, міжособистісного аспектів емоційного інтелекту, а також його загального рівня, ніж респонденти чоловічої статі. Таку ситуацію можна пояснити особливостями статевого виховання, адже, зазвичай, у дитинстві увага дівчаток більше зосереджена на особливостях різноманітних соціальних взаємодій, а хлопчиків – на інструментальному значенні предметів та специфіки їхнього використання.

Визначено, що переважна більшість майбутніх психологів характеризуються середнім рівнем розвитку рефлексивності, який передбачає зацікавленість у розумінні себе, оточуючих та світу загалом, однак вимагає здобуття навичок ефективного аналізування подій у стресових умовах. Найбільш розвиненим видом рефлексії досліджуваних визначена ретроспективна рефлексія. Це можна пояснити тим, що здобувачі вищої

освіти не обмежені у часі щодо аналізування своїх помилок і специфіки минулих ситуацій, тому мають можливість детально осмислювати, робити правильні висновки та уникати подібних випадків у майбутньому. Менш розвиненою є ситуативна рефлексія майбутніх психологів. Це пов'язано з тим, що актуальні ситуації потребують від досліджуваних їх ефективного аналізу «тут і тепер», що, у свою чергу, передбачає вміння здобувачами швидко реагувати відповідно до змін умов діяльності, одночасно враховувати та осмислювати численні елементи ситуації, приймати конструктивні рішення у стресогенних умовах, тобто навичок проблемно-орієнтованого копінгю.

Більшості майбутніх психологів притаманний середній рівень емпатійності, що свідчить про їхню адаптованість до соціального оточення, вміння відмічати як особистісні, так і ділові риси партнера по спілкуванню, відсутність схильності до емоційного вигорання як наслідку емпатії найвищого рівня. Однак, майбутня професійна діяльність досліджуваних вимагає від них вміння ретельно диференціювати навіть незначні емоційні вияви інших людей, що є можливим лише завдяки глибокому співпереживанню почуттям та емоціям оточуючих, тобто високо розвиненій емпатії. Тому, для становлення емоційної компетентності майбутніх психологів важливим є підвищення рівня їхньої емпатійності.

Більшість майбутніх психологів характеризуються середнім рівнем емоційної врівноваженості, що вказує на їхню здатність ефективно регулювати свій емоційний стан відповідно до більшості звичних для них обставин або їх змін, адекватно виявляти свої почуття та емоції у знайомих випадках, а також демонструвати послідовність поведінки. Лише у значних стресових умовах вони відзначають появу тривожності, часткову втрату контролю над власними емоціями, потребу в тому, щоб їх заспокоїли та втішили інші люди. Оскільки у майбутній професійній діяльності вони самі будуть у ролі тих, хто повинен залишатися спокійним у будь-яких ситуаціях, а також втішати та підбадьорювати інших, досліджуваним необхідно

підвищувати рівень емоційної врівноваженості, що свідчатиме про розвиток їхньої емоційної компетентності.

У більшості майбутніх психологів не виявлений мотиваційний полюс, що свідчить про помірну активність та ініціативність під час будь-якої діяльності й певну залежність від зовнішнього контролю щодо вибору завдань і їх виконання. Також більше п'ятої частини досліджуваних продемонстрували схильність спрямовувати свою активність на уникнення невдач. Все це свідчить про необхідність підвищення мотивації досягнення успіху здобувачами шляхом застосування коуч-технологій, що сприятиме розвитку їхньої емоційної компетентності, а також ефективності майбутньої професійної діяльності.

Завдяки аналізу показників інтеркореляційної матриці ми дійшли до висновку, що найсуттєвіший вплив на емоційну компетентність майбутніх психологів здійснюють такі її складові як самосвідомість, самоконтроль та соціальна чуйність. Найслабша кореляція виявлена між «емоційною компетентністю» і «ретроспективною рефлексією», «перспективною рефлексією» та «мотивацією до успіху». Тому, за нашою позицією, варто зосередити увагу на розвитку рефлексивного мислення досліджуваних, а також спрямовувати їхні зусилля на самостійне здобуття необхідних знань, вмінь та навичок, які сприятимуть розвитку їхньої емоційної компетентності. За результатами констатувального експерименту розроблено та обґрунтовано психолого-педагогічну модель формування емоційної компетентності майбутнього психолога, на основі якої було побудовано логіку формування експерименту.

Розроблено та обґрунтовано авторську програму формування емоційної компетентності майбутнього психолога. За підсумками експериментальної перевірки її ефективності можна зробити наступні висновки. Коучинг формування емоційної компетентності дозволяє допомогти здобувачеві побачити самого себе в розрізі вузького погляду на проблему, позначити додаткові перспективи, увійти в різні перспективи, зробити вибір, скласти

план, орієнтований на конкретну ситуацію, сприйняти план всерйоз і взяти на себе відповідальність; діяти відповідно до плану. Реалізація технології коучингу в процесі експерименту дозволяє сформувати такі елементи емоційної компетентності майбутнього психолога як самосвідомість, самоконтроль, емоційну чуйність, управління відносинами. Дані елементи визначають інтегральні показники – внутрішні і зовнішні компоненти емоційної компетентності.

Авторська технологія формування емоційної компетентності майбутнього психолога у процесі коучингу містить вступну сесію коучингу (знайомство, визначення стратегії і перспектив), демонстрацію навичок, аналіз і пошук нових ресурсів (коуч-сесії - особисті та групові), завершальну сесію коучингу (план дій, відповідальні, система мотиваційних заходів, необхідні ресурси і т. д.). Процес коучингу базується на вихідних передумовах розвитку і саморозвитку людини: кожна людина від природи безмежно талановита і має величезний потенціал, який не реалізуються ними в повній мірі. Потенційно у кожному суб'єкті знаходяться відповіді практично на усі питання і можливі варіанти вирішення проблем, які виникають. Викладач-коуч не дає готових порад і рекомендацій, а допомагає здобувачеві знайти власні рішення актуальних питань.

В основі коучингу як технології покладено інтерактивне спілкування, полілог і дискусію. Перевагою коучингу в процесі формування емоційної компетентності стає його безпосередній і негайний результат. Він розцінюється як проміжний, однак для підготовки фахівця це є важливим, оскільки створює необхідну мотиваційну основу для подальшого професійного та особистісного розвитку.

Особливі вимоги пред'являються до викладача в процесі коучингу: об'єктивація вирішуваних питань в процесі взаємодії зі здобувачем, встановлення довірливих і партнерських (рівноправних) взаємовідносин, що дозволяють знімати бар'єри у взаємодії і полегшувати процес вирішення поставлених перед майбутнім фахівцем завдань, досвід і професіоналізм

викладача повинні забезпечувати синергетичний ефект впливу на здобувача. Володіючи перевагами суміжних технологій, запозичених з психології, коучинг визначає позитивні траєкторії розвитку на основі установки реалізації і самореалізації здобувача вищої освіти.

Підсумовуючи результати формувального експерименту, можемо стверджувати, що розвиваючи компоненти професійної рефлексії можна досягти високого рівня її розвитку, а це, у свою чергу, стимулюватиме професійний саморозвиток майбутніх психологів. Таким чином, професійна рефлексія є ефективним механізмом саморозвитку майбутніх психологів.

Представлене дослідження не претендує на повноту і завершеність вирішення зазначеної проблеми. Подальшими напрямками дослідження можуть стати питання психологічного супроводу професійної підготовки та фасилітації особистісного розвитку майбутнього психолога, а також застосування викладачами закладів вищої освіти, які готують фахівців за психологічним напрямком коучингових технологій у своїй професійній діяльності.

Ключові слова: емоційна компетентність; компетентний підхід; практичний психолог; коучинг; розвивальна діяльність; професійний саморозвиток.

Список публікацій здобувача:

наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у фахових виданнях:

1. Гичко Ю. В. Емоційна компетентність майбутніх практичних психологів: опералізація поняття. *Вісник національної академії оборони України. Сер. Психологія.* 2019. Вип. 1

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn_2019_1_4

2. Гичко Ю. В. Емоційна компетентність особистості у психологічному дискурсі. *Вісник національного університету оборони України*. 2019. Вип. 2 (52). С. 33 – 40.

3. Гичко Ю. В. Коуч-технології як засіб формування емоційної компетентності майбутніх психологів. *Вісник національного університету оборони України*. 2021. Вип. 1 (59). С. 72 – 78.

Статті у зарубіжних виданнях:

4. Гичко Ю. В. Щодо результатів апробації авторської програми формування емоційної компетентності майбутніх психологів засобами коуч-технологій. *Scientific issue of knowjedge, education, law and management*. 2020. Vol. 1, № 8 (36). P. 103 – 109.

Статті у науково-метричних базах Scopus, Web of Science:

5. Yakymchuk B. A., Yakymchuk I. P., Vakhotska I. O., Livandovska I. A., Hychko Y. V. The Delayed Effect of Parental Control on the Adaptation of Men and Women in Adulthood. *Journal of Intellectual Disability-Diagnosis and Treatment*. 2021. Vol 9, №3. P. 294 – 303.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Гичко Ю. В. Розвиток емоційної компетентності засобами коуч-технологій. *Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції*. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. Ч. 2. С. 75 – 78.

7. Гичко Ю. В. Коучинг як нова технологія в освіті. *Психологія та педагогіка у XXI столітті : перспективні та пріоритетні напрямки досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 31 травня – червня 2019 року)*. К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. С. 126 – 128.

8. Гичко Ю. В. Формування емоційних якостей майбутніх психологів. *Актуальні питання сучасної психології : збірник матеріалів VIII-мої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції*. Умань. 2019. С. 66 – 68.

9. Гичко Ю. В. Емоційна компетентність як базова якість у формуванні професійного фахівця. *Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги*. збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2019. Умань. С. 22– 44.

10. Гичко Ю. В. Тотожність та відмінність понять «тренінг» та «коучинг» *Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги*: збірник наукових праць та матеріалів Всеукраїнської наукової конференції. 2020. Умань. С. 11 – 13.

11. Гичко Ю. В. Перспективи інтернет-консультування як інновації в психологічній практиці. *Наукові психологічні дослідження і розробки молодих вчених*: збірник матеріалів ІХ-тої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції. 2020 р. Умань. С. 41 – 43.

12. Гичко Ю. В. Особливості освітнього коучингу як інноваційної технології. *Психологія: сучасні методики та інновації у досвіді діяльності практичного застосування* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю. 2021 Умань. С. 35 – 38.

13. Гичко Ю. В. Аспекти професіоналізації майбутніх психологів в процесі підготовки до професійної діяльності. *Психологічний журнал Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2021. №. 6. С. 15 – 22.

14. Гичко Ю. В. Коучинг як технологія оптимізації персоналу. *Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг*. Тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2021. Умань-Київ. С. 16-18.

15. Гичко Ю. В. Педагогічна модель формування емоційної компетентності. *Актуальні проблеми особистісного зростання*: зб. наукових праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. 2021 р. Житомир С. 115 – 117.

Hychko Yulia. Formation of emotional competence of future psychologists by means of coaching technologies. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (specialty 053 «Psychology»). Uman, 2021.

The author has conducted a theoretical analysis of the state of research on the problem of emotional competence in psychology. It is established that emotional competence is the readiness and ability of a person to flexibly manage emotional reactions, both their own and those of other people, in accordance with the situation and circumstances. According to the concept of competency-based approach, each type of professional activity requires the presence of certain competencies that ensure effective implementation of this professional activity. In the context of the research, the emotional competence of a practical psychologist lies in his/her conscious readiness to implement emotional competencies necessary for the effective implementation of professional activities and solving social problems.

Emotional competence is an important factor in the professional and social development of future psychologists. They are the ones who, in the line of their duty, need to be able to establish contacts, maintain relationships, actively interact, achieve mutual understanding during the performance of professional duties, understand people's behavior, understand their emotional state and needs, provide emotional support, implement an individual approach to each patient, respond emotionally adequately to anger, resentment, criticism from others, maintain balance in conflict situations, i.e., to be prepared for effective communication and emotionally reasonable behavior. Therefore, a high level of emotional competence is a prerequisite for their professional success.

The emotional competence of future psychologists is an integrative dynamic formation that activates their ability to deeply understand the peculiarities of their emotional states, emotions, and feelings of others, as well as to exert a purposeful influence on them in communication and learning.

In a broad sense, we perceive coaching as a way for higher education students to grow in order to increase the effectiveness of education and realize their potential to pursue a professional career to the fullest. Coaching is considered a developmental activity, not an activity aimed at correcting shortcomings in work. These aspects allow us to characterize coaching as a complex technology of the specialist, which contains techniques, ways to influence the future psychologist, means of implementing support, as well as the results of the interaction. Based on the generalized scheme of coaching, it is necessary to determine its means of achieving the goals set in our work, where coaching can act as a method (as a part of the author's program, along with fairly traditional methods and techniques), a form (the so-called characteristics of group and individual work), a means of implementing the tasks. The manufacturability of coaching is presented by achieving sustainable indications in the development optimization of future psychologists, as well as the results of their work.

The state of formation of emotional competence of future psychologists was determined empirically. As it turned out, the vast majority (60.36%) of future psychologists have demonstrated an average level of ability to comprehend their feelings and emotions. They realize that self-observation plays an important role in the development of self-awareness and self-control of their own emotional states. The respondents adequately analyze most of their feelings and emotions, as well as show a desire to better understand the features of their own emotional life. Respondents indicated that they were unsure that others usually understood their feelings and emotions correctly.

It is established that the vast majority of future psychologists are characterized by an average level of development of emotional competence, which implies the underdevelopment of some of its components. The most formed construct of the studied personal property is social sensitivity, i.e., awareness of emotions and feelings of others, the ability to empathize with them. This may be linked to the fact that modern future psychologists spend a lot of time on TV series, feature films, and books, which demonstrate a wide range of human feelings

and emotions, which the subjects have the opportunity to empathize with in a safe psychological environment. The least developed component is defined as managerial relations, namely the skills to establish communication with a communication partner, which helps to improve the emotional state and efficiency of the activity. This can be explained by the fact that such skills require a lot of practice because interactive situations contain many dynamic parameters (purpose of the interaction, its conditions, features of the emotional state of the partner, etc.) that must be considered and reacted to in a timely and effective manner. Female subjects showed higher rates of development of personal and interpersonal aspects of emotional intelligence, as well as its general level, compared to male respondents. This situation can be explained by the peculiarities of sex education because, as a rule, the attention of girls is more focused on the features of various social interactions during childhood, and boys - on the instrumental meaning of objects and the specifics of their use.

It is determined that the vast majority of future psychologists are characterized by an average level of reflexivity, which involves interest in understanding oneself, others, and the world in general, but requires the acquisition of skills to effectively analyze events in stressful conditions. The most developed type of reflection of the subjects is defined as retrospective. This can be explained by the fact that students are not limited in time to analyze their mistakes and the specifics of past situations, so they have the opportunity to think in detail, draw the right conclusions, and avoid similar cases in the future. The situational reflection of future psychologists is less developed. This is due to the fact that current situations require students to effectively analyze their “here and now”, which, in its turn, requires the students' ability to respond quickly to changing conditions while taking into account and comprehending the many elements of the situation, making constructive decisions in stressful conditions, i.e., skills of problem-oriented coping.

Most future psychologists have an average level of empathy, which indicates their adaptability to the social environment, the ability to note both personal and

business traits of a communication partner, lack of tendency for an emotional burnout as a result of empathy of the highest level. However, the future professional activity of the subjects requires them to be able to carefully differentiate even minor emotional manifestations of other people, which is possible only due to deep empathy for the feelings and emotions of others, i.e., highly developed empathy. Therefore, to increase the emotional competence of future psychologists, it is important to increase the level of their empathy, adequately express their feelings and emotions in familiar cases, as well as demonstrate a consistency of behavior. Only in significantly stressful conditions do they notice the appearance of anxiety, partial loss of control over their own emotions, and the need to be calmed and comforted by other people. Because they will be the ones who need to stay calm in all situations in their future careers, as well as comfort and encourage others, the subjects need to increase the level of emotional balance, which will indicate the development of their emotional competence.

Most future psychologists do not have a motivational pole, which indicates moderate activity and initiative in any activity and a certain dependence on external control over the choice of the tasks and their implementation. Also, more than a fifth of those surveyed showed a tendency to focus on avoiding failure. All this indicates the need to increase the motivation of students to succeed through the use of coaching techniques, which will contribute to the development of their emotional competence, as well as the effectiveness of future professional activities.

Through the analysis of the indicators of the intercorrelation matrix, we came to the conclusion that the most significant impact on the emotional competence of future psychologists is its components such as self-awareness, self-control, and social sensitivity. The weakest correlation was found between «emotional competence» and «retrospective reflection», «perspective reflection» and «motivation to succeed». Therefore, in our position, it is necessary to focus on the development of reflective thinking of the subjects, as well as to direct their efforts to independently acquire the necessary knowledge, skills, and abilities that

will contribute to the development of their emotional competence. Based on the results of the observational experiment, a psychological and pedagogical model of forming the emotional competence of the future psychologist was developed and substantiated, on the basis of which the logic of the formative experiment was built.

Based on the results of experimental verification of its effectiveness, the following conclusions can be drawn. Coaching of the formation of emotional competence allows you to help the student see himself in terms of a narrow view of the problem; indicate additional prospects; enter into different perspectives; make a choice; make a plan focused on a specific situation; take the plan seriously and take responsibility; act according to the plan. The implementation of coaching technology in the process of experiment allows forming such elements of emotional competence of the future psychologist as self-awareness, self-control, emotional sensitivity, and relationship management. These elements determine the integrated indicators - internal and external components of emotional competence.

The author's coaching technology of the formation of emotional competence in future psychologists contain an entry coaching session (introductions, defining the strategy and future perspective); demonstration of skills, analysis and search for new resources (coaching sessions - personal and group); final coaching session (an action plan, responsibilities, a system of motivational measures, necessary resources, etc.). The process of coaching is based on the basic preconditions of human development and self-development: each person is by nature infinitely talented and has a huge potential that is not fully realized by him/her. Potentially, each subject has answers to almost all questions and possible solutions to emerging problems. The teacher-coach does not give ready-made advice and recommendations but helps the student to find their own solutions to current issues.

Interactive communication, polylogue, and discussion are the basis of coaching as a technology. The advantage of coaching in the process of forming emotional competence is its immediate result. It is regarded as intermediate, but it

is important for the training of specialists, as it creates the necessary motivational basis for further professional and personal development.

Special requirements are presented to the teacher in the coaching process: the objectification of the solved questions in the interaction process with the student; establishing trusting and partnered (equal) relationships that allow to remove barriers in the interaction and facilitate the process of solving the tasks set for the future specialist; the experience and professionalism of the teacher should provide a synergistic effect on the student. With the advantages of related technologies borrowed from psychology, coaching identifies positive development trajectories based on the implementation and realization of higher education.

Summing up the results of the formative experiment, we can say that developing components of professional reflection can achieve its higher development level, which, in its turn, will stimulate the professional self-development of future psychologists. Thus, professional reflection is an effective mechanism for the self-development of future psychologists.

The presented research does not claim a fully complete solution to the specified problem. Further areas of research may include psychological support of professional training and facilitation of personal development of future psychologists, as well as the use of higher education teachers who train specialists in the psychological field of coaching technology in their professional activities.

Keywords: emotional competence; competent approach; practical psychologist; coaching; development activities; professional self-development.

REFERENCES

Scientific works in which the main scientific results of the dissertation are published

1. Hychko Y. V. (2019). Emotsiina kompetentnist maibutnikh praktychnykh psykholohiv: operalizatsiia poniattia. *Visnyk natsionalnoi akademii oborony Ukrainy. Ser. Psykholohiia, Vyp. 1*

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn_2019_1_4 [in Ukrainian].

2. Hychko Y. V. (2019). Emotsiina kompetentnist osobystosti u psykholohichnomu dyskursi. *Visnyk natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, Vyp. 2 (52), 33 – 40 [in Ukrainian].

3. Hychko Y. V. (2021). Kouch-tekhnologii yak zasib formuvannia emotsiinoi kompetentnosti maibutnikh psykholohiv. *Visnyk natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. Vyp. 1 (59), 72 – 78 [in Ukrainian].

Articles in scientific journals of other countries

4. Hychko Y. V. (2021). Shchodo rezultativ aprobatsii avtorskoï prohramy formuvannia emotsiinoi kompetentnosti maibutnikh psykholohiv zasobamy kouch-tekhnologii. *Scientific issue of knowjedge, education, law and management, Vol. 1, № 8 (36), 103 – 109* [in Polish].

Articles in scientific-metric databases Scopus, Web of Science:

5. Yakymchuk B. A., Yakymchuk I. P., Vakhotska I. O., Livandovska I. A., Hychko Y. V. (2021) The Delayed Effect of Parental Control on the Adaptation of Men and Women in Adulthood. *Journal of Intellectual Disability-Diagnosis and Treatment*, Vol 9, №3, 294 – 303.

Published works of approbation nature

6. Hychko Y. V. (2019). Rozvytok emotsiinoi kompetentnosti zasobamy kouch-tekhnologii. *Psykhologhiia ta pedahohika: neobkhdnist vplyvu nauky na rozvytok praktyky v Ukraini: a collection of abstracts of scientific papers by participants of the international scientific-practical conference*. Lviv, 75 – 78 [in Ukrainian].

7. Hychko Y. V. (2019). Kouchynh yak nova tekhnologhiia v osviti. *Psykhologhiia ta pedahohika u XXI stolitti : perspektyvni ta priorytetni napriamky doslidzhen: proceedings of the international scientific-practical conference*. Kyiv, 126 – 128 [in Ukrainian].

8. Hychko Y. V. (2019). Formuvannia emotsiinykh yakostei maibutnikh

psykholohiv. *Aktualni pytannia suchasnoi psykholohii*: collection of materials of the VIII All-Ukrainian Scientific Internet Conference. Uman, 66 – 68 [in Ukrainian].

9. Hychko Y. V. (2019). Emotsiina kompetentnist yak bazova yakist u formuvanni profesiinoho fakhivtsia. *Suchasni treninhovi tekhnolohii dlia rozvytku osobystosti: eko-treninhy*: collection of scientific works on the materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference. Uman, 22 –24 [in Ukrainian].

10. Hychko Y. V. (2020). Totozhnist ta vidminnist poniat «treninh» ta «kouchynh». *Suchasni treninhovi tekhnolohii dlia rozvytku osobystosti: eko-treninhy*: collection of scientific works on the materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference. Uman, 11 – 13 [in Ukrainian].

11. Hychko Y. V. (2020). Perspektyvy internet-konsultuvannia yak innovatsii v psykholohichnii praktytsi. Naukovi psykholohichni doslidzhennia i rozrobky molodykh vchenykh: collection of materials of the IX All-Ukrainian Scientific Internet Conference. Uman, 41 – 43 [in Ukrainian].

12. Hychko Y. V. (2020). Osoblyvosti osvitnoho kouchynhu yak innovatsiinoi tekhnolohii. *Psykholohiia: suchasni metodyky ta innovatsii u dosvidi diialnosti praktychnoho zastosuvannia*: materials All-Ukrainian scientific-practical Internet conference with international participation. Uman, 35 – 38 [in Ukrainian].

13. Hychko Y. V. (2021). Aspekty profesionalizatsii maibutnikh psykholohiv v protsesi pidhotovky do profesiinoi diialnosti. *Psykholohichniy zhurnal Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny*, 6, 15 – 22. [in Ukrainian].

14. Hychko Y. V. (2021). Kouchynh yak tekhnolohiia optymizatsii personalu. *Suchasni treninhovi tekhnolohii dlia rozvytku osobystosti: eko-treninh*: abstracts of the VI All-Ukrainian scientific-practical conference. Uman, 16 – 18 [in Ukrainian].

15. Hychko Y. V. (2021). Pedahohichna model formuvannia emotsiinoi kompetentnosti. *Aktualni problemy osobystisnoho zrostannia*: collection of

scientific works on the materials of All-Ukrainian. scientific-practical internet conference. Zhytomyr, 16 – 18 [in Ukrainian].